

V Bruselu dne 24.3.2014
COM(2014) 179 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Akční plán pro budoucnost ekologické produkce v Evropské unii

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Akční plán pro budoucnost ekologické produkce v Evropské unii

1. Úvod

Ekologická produkce je celkový systém řízení zemědělského podniku a produkce potravin, který spojuje osvědčené environmentální postupy, vysokou úroveň biologické rozmanitosti, ochranu přírodních zdrojů, uplatňování přísných norem pro dobré životní podmínky zvířat a způsob produkce v souladu s požadavky určitých spotřebitelů, kteří upřednostňují produkty získané za použití přírodních látek a procesů.

V posledních letech se trh s ekologickými produkty v EU díky nepřetržitě rostoucí poptávce značně rozrostl (19,7 miliardy EUR a 9% míra růstu v roce 2011¹). Zároveň se v posledním desetiletí rychle zvyšoval počet ekologických producentů a zvětšoval se rozsah půdy využívané pro ekologickou produkci. Ročně se v Unii na ekologickou produkci přeorientuje 500 000 hektarů zemědělské půdy. V letech 2000–2012 se celková rozloha ekologicky využívané půdy² ročně průměrně zvyšovala o 6,7 %, a dosáhla tak 9,6 milionu hektarů, což odpovídá 5,4 % celkové zemědělsky využívané půdy v EU. Také ekologická akvakultura se poté, co pro ni byla v roce 2009 zavedena pravidla EU, rychle rozšiřuje.

Odvětví ekologické produkce sdružuje producenty ze zemědělství a akvakultury i jejich dodavatele a výrobce a distributory potravin, již se všichni podřizují přísným pravidlům.

Společnou výzvou pro odvětví ekologické produkce je zajistit stálý nárůst poptávky a nabídky a udržet si zároveň důvěru spotřebitelů. Klíčovým úkolem je zaručit důvěryhodnost tohoto způsobu produkce a jeho přidanou hodnotu v dlouhodobém výhledu.

Předkládaný akční plán si klade za cíl podporovat růst tohoto odvětví v kontextu nadcházejících změn legislativního rámce a konkrétně se zabývá novými způsoby řešení problémů v oblasti nabídky a poptávky ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

Akční plán se rovněž snaží přispět k plnění cílů stanovených ve strategii Evropa 2020³ a v revidované společné zemědělské politice. Vzhledem k tomu, že zastřešujícím cílem ekologické produkce je ochrana životního prostředí, je akční plán též přínosem pro cíle sedmého akčního programu pro životní prostředí na období do roku 2020⁴.

Akční plán podníká nová partnerství a zmobilizuje aktéry potřebné pro jeho realizaci, zejména členské státy a zúčastněné strany.

¹ Odhad výzkumného institutu FiBL.

² Celková plocha ekologicky využívané půdy (v ha) (certifikovaná půda i půda ve fázi přechodu na ekologickou produkci) – celková plocha, včetně orné půdy pro pěstování plodin, trvalých travních porostů (pastvin a luk), trvalých kultur a půdy ležící ladem v rámci střídání plodin.

³ KOM(2010) 2020. „Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“.

⁴ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1386/2013/EU ze dne 20. listopadu 2013 o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“.

2. SOUVISLOSTI

K propagaci a posílení odvětví ekologické produkce přijala Komise v roce 2004 první Evropský akční plán pro organické potraviny a zemědělství⁵. Většina z 21 akcí navržených v uvedeném plánu byla provedena, zejména bylo vytvořeno nové logo Evropské unie pro ekologickou produkci.

Od roku 2004 došlo k dalšímu vývoji: Rada právní předpisy týkající se ekologického zemědělství v roce 2007 přezkoumala a Komise nyní přijala návrh nového nařízení Evropského parlamentu a Rady o ekologické produkci a označování ekologických produktů, kterým se zrušuje nařízení (ES) č. 834/2007⁶.

Nový akční plán pro budoucnost ekologické produkce v Evropské unii se zabývá některými z problémů zjištěných během analýzy posouzení dopadů, jež byla provedena pro účely přezkumu politiky EU v oblasti ekologické produkce⁷. Analýza byla založena na rozsáhlých konzultacích s celou řadou zúčastněných stran. Evropští občané prokázali o toto téma značný zájem a do internetové konzultace, která probíhala od ledna do dubna 2013, zaslali téměř 45 000 odpovědí.

Během konzultace navrhly zúčastněné strany Komisi, aby vydala nový akční plán. Od roku 2004 vypracovalo akční plány pro rozvoj ekologické produkce na celostátní nebo regionální úrovni patnáct členských států⁸.

3. POLITICKÉ VÝZVY: PROGRAM OPATŘENÍ V KONKRÉTNÍCH PRIORITNÍCH OBLASTECH

Tento akční plán představuje strategii Evropské komise pro ekologickou produkci, kontroly a obchod na následujících deset let. Cílem akčního plánu je rovněž přispět k bezproblémovému přechodu na nový legislativní rámec, jenž má být proveden do konce desetiletí.

Evropský režim pro ekologickou produkci a její kontrolu byl vytvořen v roce 1991 pro účely specializovaného segmentu trhu, který se vyznačoval omezeným počtem spotřebitelů a producentů. Nedávný vývoj poptávky a nabídky naznačuje, že je načase režim Unie pro ekologické potraviny a zemědělství uzpůsobit a zlepšit. Z veřejné konzultace vyplynulo, že evropští spotřebitelé očekávají u ekologické zemědělské produkce a její kontroly vysoký standard.

Jedním z hlavních úkolů je produkci rozšířit a uspokojit poptávku, aniž by tím byla ohrožena důvěra spotřebitelů v zásady ekologického zemědělství a v kvalitu ekologických produktů. V této souvislosti hrozí, že integritu ekologického zemědělství by mohlo poškodit příliš mnoho výjimek z pravidel, z nichž některá již vzhledem ke změněným podmínkám na trhu zastarala. Ekologické potraviny a zemědělství reagují na společenské požadavky týkající se ochrany životního prostředí a kvality potravin, zejména pokud jde o nepoužívání syntetických chemických látek a geneticky modifikovaných organismů v celém produkčním řetězci⁹. Při

⁵ KOM(2004) 415 v konečném znění.

⁶ Odkaz na návrh

⁷ Zpráva o posouzení dopadů je k dispozici na internetové adrese:
http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2013_en.htm

⁸ Viz výzkumný projekt ORGAP financovaný EU, dostupný na adrese:
<http://www.orgap.org/>

⁹ Viz zpráva o výsledcích veřejné konzultace o přezkumu politiky EU v oblasti ekologického zemědělství (15. ledna až 10. dubna 2013), dostupná na adrese:
http://ec.europa.eu/agriculture/organic/files/eu-policy/of_public_consultation_final_report_en.pdf

hledání odpovědi na zvýšenou poptávku je třeba věnovat zvláštní pozornost složitým pravidlům, která komplikují přístup k režimu ekologické produkce pro malé podniky. Harmonizace pravidel pro ekologickou produkci navíc musí usilovat o ambiciózní a přísná pravidla, ale zároveň zohlednit realitu tohoto odvětví produkce.

Kromě toho je třeba vzít v úvahu, že tlak poptávky též zvyšuje riziko podvodného jednání či jiného záměrného porušování pravidel. Takové jednání nejenže poškozuje zájem spotřebitelů a zapříčiňuje ekonomické škody narušováním hospodářské soutěže, ale má též negativní dopad na pověst ekologických producentů, kteří pravidla plní.

Důležitou roli v nabídce ekologických produktů hrají dovážené produkty. V tomto ohledu je třeba, aby související pravidla zaručovala rozvoj obchodu s ekologickými produkty, zároveň však nedovolila, aby zásady ekologické produkce nebo její kontrolní systém byly oslabovány.

Ekologická produkce si musí udržet svou inovativní roli, díky níž ovlivňuje konvenční produkci svými pravidly a používanými technikami.

Při hledání odpovědi na výše uvedené výzvy se Komise zvláště zaměřila na možné synergie mezi politikami a nástroji EU, inovativní nápady vzešlé z konzultací, propojení s výzkumnými iniciativami a potřebu posílit důvěru spotřebitelů a zlepšit jejich povědomí o ekologické produkci a na obchod se třetími zeměmi.

Akční plán na období do roku 2020 se tedy zaměří na tři prioritní oblasti. První prioritou je zvýšit konkurenceschopnost ekologických producentů pocházejících z Evropské unie:

- zvýšením povědomí o nástrojích EU zaměřených na ekologickou produkci a součinnosti s nimi,
- řešením technických nedostatků v ekologické produkci s využitím výzkumu a inovací a šířením dosažených výsledků,
- zlepšením informovanosti o odvětví ekologické produkce i o souvisejícím trhu a obchodě.

Druhá prioritní oblast se týká upevnění a posílení důvěry spotřebitelů v evropský režim pro ekologické potraviny a zemědělství, jakož i důvěry v dovážené ekologické produkty, zejména co se týče kontrolních opatření.

Do třetí prioritní oblasti spadá posílení vnějšího rozměru režimu EU pro ekologickou produkci.

4. VÝVOJ EVROPSKÉHO ODVĚTVÍ EKOLOGICKÉ PRODUKCE

4.1. Zvýšení povědomí o nástrojích EU a jejich součinnosti

Reformovaná společná zemědělská politika, jež je v platnosti od roku 2014, obsahuje nová či revidovaná opatření podpory, která lze uplatnit na ekologické producenty.

Společná zemědělská politika zaprvé uznává ekologické zemědělce pro účely režimu podpory ve formě přímých plateb jako „ekologické z vlastní podstaty“, a tím mají faktický nárok na ekologické podpory.

V novém rámci pro rozvoj venkova¹⁰ jsou navíc navržena nová zvláštní opatření na podporu ekologického zemědělství, jak pro přechod na ekologické postupy, tak pro jejich udržení. Také členské státy mohou ve svých programech rozvoje venkova zvážit provádění a vhodné

¹⁰ Nařízení (EU) č. 1305/2013.

využívání široké škály opatření, jež jsou relevantní i pro ekologické zemědělce či hospodářské subjekty. Patří mezi ně spolupráce mezi různými aktéry v potravinovém řetězci, mimo jiné na rozvoji inovačních produktů, procesů, postupů a technologií, podpora investic do hmotných aktiv, včetně neproduktivních investic určených výhradně pro environmentální účely, podpora režimů jakosti zemědělských produktů či agro-environmentálních opatření v oblasti klimatu cílených na ekologická hospodářství a nepřekrývajících se s požadavky ekologického zemědělství.

Efektivnějšího využívání dostupných podpůrných opatření v programech rozvoje venkova lze dosáhnout zohledněním analýzy současné situace v odvětví ekologického zemědělství a tržního potenciálu v daném členském státě nebo regionu¹¹. Tato analýza by měla být základem pro výběr příslušných opatření rozvoje venkova a na tento výběr naváže řádné přidělení zdrojů.

Ekologickou produkci lze rovněž povzbudit prostřednictvím tematických dílčích programů, jež jsou součástí programů rozvoje venkova. Nejvhodnějším dílčím tematickým programem, pokud je o obsah a financování, by byl dílčí program týkající se zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně a biologické rozmanitosti. Pro ekologické zemědělství by však mohly být do jisté míry relevantní i jiné dílčí programy, například programy týkající se malých hospodářství a krátkých dodavatelských řetězců.

Členské státy jsou kromě toho povinné u každého programu rozvoje venkova vyčlenit minimálně 30 % celkového příspěvku z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova na opatření týkající se životního prostředí a klimatu, včetně opatření pro ekologické zemědělství. Tato povinnost může velmi pozitivně ovlivnit finanční podporu, a v důsledku toho rozvoj ekologického zemědělství, které tím získá finanční prostředky.

Vzhledem k tomu, že společná rybářská politika se znovu zaměřuje na propagaci akvakultury, poskytne Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) též podporu ekologickým postupům v akvakultuře.

Komise doporučuje členským státům, aby využily možnosti a nástroje na podporu ekologického zemědělství, které se nabízejí v novém právním rámci pro rozvoj venkova, ve strategii modrého růstu a společné rybářské politice.

Protože ve společné zemědělské politice došlo nedávno ke značným změnám, bylo by dobré, aby se mezi zemědělci a venkovskými subjekty rychle zvýšila informovanost o dostupných podpůrných opatřeních pro ekologické zemědělství, jež jsou součástí příslušných nástrojů navrhovaných v rámci nové společné zemědělské politiky a společné rybářské politiky (opatření č. 1 a 2).

Pozitivní působení ekologického zemědělství na životní prostředí přispívá k dosažení cílů strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020¹², sdělení o ekologické infrastruktuře¹³, tematické strategie pro ochranu půdy¹⁴ a právních předpisů v oblasti

¹¹ Viz studie *Use and efficiency of public support measures addressing organic farming* („Použití a efektivita opatření veřejné podpory zaměřených na ekologické zemědělství“), listopad 2011, dostupná na adrese:

http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/organic-farming-support_en.htm

¹² KOM(2011) 244 v konečném znění, „Naše životní pojistka, náš přírodní kapitál: strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020“.

¹³ SWD(2013) 155 final, „Ekologická infrastruktura – Posílení evropského přírodního kapitálu“ (‘*Green Infrastructure (GI) — Enhancing Europe’s Natural Capital*’).

¹⁴ KOM(2006) 231 v konečném znění, „Tematická strategie pro ochranu půdy“.

životního prostředí, například směrnice o ochraně ptáků¹⁵, směrnice o ochraně přírodních stanovišť¹⁶, směrnice o dusičnanech¹⁷, rámcové směrnice o vodě¹⁸ a směrnice o národních emisních stropích pro některé látky znečišťující ovzduší¹⁹.

Opatření č. 1: Komise v roce 2014 zveřejní informativní dokument určený ekologickým zemědělcům, zpracovatelům a maloobchodníkům, v němž představí pravidla platná pro ekologickou produkci, zpracování a obchod, mimo jiné i pravidla týkající se přechodu na ekologickou produkci a podpůrná opatření v rámci společné zemědělské politiky.

Opatření č. 2: Komise zahrne ekologické zemědělství mezi zvláštní témata v rámci připravované výzvy k předkládání návrhů v oblasti podpory informačních opatření pro zemědělce a producenty vztahujících se ke společné zemědělské politice. V pokynech k financování z ENRF budou rovněž zdůrazněny možnosti pro ekologickou akvakulturu.

4.2. Zajištění informovanosti o režimu a logu EU pro ekologickou produkci

Informační a propagační akce týkající se ekologických produktů mohou hrát významnou úlohu při rozšiřování tržních příležitostí pro ekologické producenty. Evropská politika v oblasti informačních a propagačních akcí zemědělských produktů na vnitřním trhu i ve třetích zemích v této souvislosti nabízí hospodářským subjektům možnost získat financování na kampaně, jejichž cílem je zvýšit povědomí spotřebitelů o hlavních rysech režimu ekologické produkce, o konkrétních produktech vyrobených v souladu s pravidly EU pro ekologickou produkci, o kontrolním systému v EU a o logu EU pro ekologickou produkci (opatření č. 3).

Spotřebitelé rozeznávají ekologické produkty zejména díky logu EU pro ekologickou produkci na etiketách potravin. Logo EU pro ekologickou produkci bylo vytvořeno v roce 2010 a jeho použití na obalech všech balených ekologických potravin vyprodukovaných v EU je povinné od roku 2012. V listopadu 2013 uvedlo průměrně 25 % respondentů v 28 členských státech, že logo EU pro ekologickou produkci znají²⁰. Vedle loga EU se zdá, že spotřebitelům jsou informace o ekologických produktech celkem úspěšně sdělovány, neboť 69 % spotřebitelů v EU prohlásilo, že si všimli loga nebo prohlášení, která označují, že potraviny byly vyrobeny ekologickým způsobem²¹. Sledováním obeznámenosti spotřebitelů s logem EU pro ekologickou produkci a důvěry v ekologické produkty by bylo možné získat spolehlivé informace, jež by pomohly soustředit se na oblasti, v nichž je třeba informovanost a propagaci v EU i na trzích třetích zemí zlepšit (opatření č. 4).

Jestliže se ve střednědobém až dlouhodobém horizontu úroveň povědomí spotřebitelů o logu EU pro ekologickou produkci v EU či v určitém členském státě nezvýší, nebo v případě, že se důvěra spotřebitelů v režim ekologické produkce bude zdát ohrožena, Komise by mohla v rámci nové informační a propagační politiky pro evropské zemědělské produkty²² zvážit, zda

¹⁵ Směrnice 2009/147/ES.

¹⁶ Směrnice 43/92/EHS.

¹⁷ Směrnice 91/676/EHS.

¹⁸ Směrnice 2000/60/ES.

¹⁹ Směrnice 2001/81/ES.

²⁰ Zvláštní průzkum Eurobarometru 410 – Wave EB80.2, realizovaný společností TNS Opinion & Social v listopadu 2013.

²¹ Studie spotřebitelského trhu o fungování dobrovolných režimů označování potravin pro spotřebitele v Evropské unii (leden 2014), dostupná na adrese:
[Link to be provided]

²² Podle návrhu Komise COM(2013) 812 final, dostupného na adrese:

neposílit informovanost o režimu a logu EU pro ekologickou produkci prostřednictvím kampaně financované EU. Lze rovněž uvažovat o informačních či propagačních kampaních ke zvýšení povědomí a rozšíření znalostí o logu EU pro ekologickou produkci nebo o hlavních rysech režimu ekologické produkce EU v jedné či více zemích, které nejsou členy EU. Tyto kampaně by mohly navázat na vzájemná ujednání či dohody, jež EU podepsala (např. se Spojenými státy, Švýcarskem), nebo na iniciativy k ochraně loga EU pro ekologickou produkci, které probíhají v některých třetích zemích.

Jedním z důležitých nástrojů ke zvýšení povědomí o režimu ekologické produkce a důvěry v něj mohou být také informační kampaně zaměřené na mladé spotřebitele a děti. V této souvislosti jsou ve školách prováděny informační aktivity o charakteristických rysech metody ekologické produkce prostřednictvím vnitrostátních vzdělávacích iniciativ v rámci režimů ovoce, zeleniny a mléka do škol. Přezkum režimů pro školy v rámci společné zemědělské politiky²³ je příležitostí posílit propojení s ekologickou produkcí tím, že se podpoří zásobování ekologickými produkty a témata týkající se ekologické produkce se začlení do doprovodných vzdělávacích akcí.

Ekologická produkce se od roku 2008 významně odráží v kritériích EU pro „zelené“ veřejné zakázky na potraviny a stravovací služby (minimální procentní podíl potravin, které musí pocházet z ekologické produkce), která představují doporučení, jimiž se mohou veřejné orgány v celé Evropě dobrovolně řídit. Členské státy a veřejní zadavatelé mají možnost využívat požadavků týkajících se ekologického zemědělství ve veřejných zakázkách na potraviny a stravovací služby intenzivněji. Komise vypracuje pro veřejné orgány zvláštní informační materiál, aby si byly možnosti zahrnout do zakázek na potraviny a stravování ve větší míře aspekty týkající se udržitelnosti, včetně kritérií pro ekologickou produkci, více vědomy (opatření č. 5).

Opatření č. 3: Komise bude nadále upozorňovat na možnosti plynoucí z nařízení o informačních a propagačních činnostech ve prospěch zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích, zejména o cílech propagační politiky a pravidlech a postupech, jež se mají používat. Tento nástroj bude představovat veřejnosti v odvětví ekologické produkce, členským státům (Stálému výboru pro ekologické zemědělství), zúčastněným stranám (poradní skupině pro ekologické zemědělství) či během akcí věnovaných ekologickému zemědělství, například na výstavě BioFach.

Opatření č. 4: Komise zajistí:

- pravidelné průzkumy povědomí spotřebitelů o logu EU pro ekologickou produkci,
- zvláštní průzkum o informovanosti spotřebitelů o režimu EU pro ekologickou produkci, o porozumění tomuto režimu a důvěře v něj.

Opatření č. 5: Komise zreviduje do konce roku 2015 kritéria pro „zelené“ veřejné zakázky na potraviny a stravovací služby a vypracuje zvláštní informační materiál, v němž uvede příklady využití požadavků týkajících se ekologického zemědělství ve veřejných zakázkách.

²³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0812:FIN:CS:PDF>
Návrh Komise COM(2014) 32 final, 30.1.2014, 2014/0014 (COD).

4.3. Výzkum a inovace jako nástroj k překonání problémů s pravidly ekologické produkce

4.3.1. Oblast působnosti

Ekologická produkce se stala vysoce specializovaným zemědělským systémem, který vyžaduje zvláštní odborné vzdělání, znalosti a technologie. Při rostlinné a živočišné produkci v rámci ekologicky řízených systémů existuje řada problémů, například kvůli omezené dostupnosti některých vstupů v ekologické podobě. Významná omezení se týkají výživy zvířat, konkrétně bílkovin a dodávek mikroživin, a dostupnosti ekologického osiva. Tyto překážky je třeba řešit a překonat zejména proto, že některé stávající výjimky z pravidel a odchylky budou pravděpodobně postupně ukončeny.

Komise navrhuje, aby se kromě těchto problémů věnovalo více pozornosti konkrétním záležitostem vývoje odvětví, například: a) inovativním metodám pro zvládnutí škůdců, chorob a plevele; b) alternativě k měděným produktům v ekologické ochraně rostlin; c) snížení spotřeby energie ve sklenících; d) lepší úrodnosti půdy; e) lepšímu využívání energií; f) koexistenci ekologického a konvenčního zemědělství; g) složkám a technikám vhodným pro ekologické zpracování potravin. Důležité oblasti výzkumu jsou rovněž identifikovány ve 3. prognostické zprávě²⁴ Stálého výboru pro zemědělský výzkum.

Dostupnost ekologických proteinových krmiv analyzovalo několik výzkumných projektů financovaných EU týkajících se ekologického zemědělství a zemědělství s malým objemem vstupů.²⁵ Výzkum bílkovinných plodin však zůstává ve srovnání s jinými oblastmi produkce omezený, což má za následek, že výnosy bílkovinných plodin v posledních několika desítkách let zaostávaly. Obnovením investic do výzkumu produkce bílkovinných plodin by se tato propast mohla opět zmenšit a výsledkem by byla stabilnější výnosnost a jakost produktů (obsah bílkovin, stravitelnost apod.), a bílkovinné plodiny by tak zemědělcům a celému dodavatelskému řetězci přinášely větší zisk.

Výzkum by také mohl přinést zlepšení ve výživě zvířat, účinnosti krmení, chovu a šlechtění v ekologické produkci, pokud se zaměří na zvýšenou udržitelnost, účinnost využívání zdrojů (včetně ochrany vody a půdy), biologickou rozmanitost, jakož i přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování.

Další technickou a hospodářskou výzvou pro ekologické producenty je též dostupnost ekologického osiva, reprodukčního materiálu a mladých jedinců či zárodečného materiálu mlžů. Ačkoli se zdá, že v případě ekologických osiv se situace mírně zlepšila, stále jsou ve velké míře využívány výjimky umožňující použití konvenčních neošetřených osiv. Je proto důležité poskytnout producentům v celé EU více informací o dostupnosti ekologických osiv a vytvořit databázi osiv na evropské úrovni.

Komise doporučuje, aby dotčené zúčastněné strany vytvořily databázi na evropské úrovni věnovanou dostupnosti ekologického osiva. Komise vybízí zúčastněné strany, zejména v rámci poradního výboru pro akvakulturu, aby zvážily podobné iniciativy rovněž ve vztahu k dostupnosti mladých jedinců ekologických ryb a ekologického zárodečného materiálu mlžů.

Aby byl tento přístup ucelený, je rovněž třeba využívání výjimek ze zásady povinného používání ekologických osiv přísně omezit. Dále je nezbytné zintenzivnit výzkum šlechtitelských technik, mimo jiné tím, že se k produkci ekologických osiv využije místních populací a polodomestikovaných druhů, a zároveň zajistit soulad těchto technik se zásadami a

²⁴ http://ec.europa.eu/research/agriculture/scar/pdf/scar_feg3_final_report_01_02_2011.pdf

²⁵ Zejména LEGUME-FUTURES, MicroFIX a INTERCROP.

cíli ekologického zemědělství. Producenti v oblasti ekologické akvakultury uvádějí, že u mlžů představuje dostupnost ekologických mladých jedinců a zárodečného materiálu stále jeden z faktorů omezujících růst tohoto odvětví.

4.3.2. *Nástroje*

Horizont 2020 – rámcový program EU pro výzkum a inovace může pomoci nalézt řešení a nástroje, které by dále zlepšily výkonnost výzkumu a přijetí jeho výsledků na trhu. Horizont 2020 zahrnuje různé mechanismy k podpoře výzkumu a inovací, demonstrací, koordinace, vytváření sítí a školení a zároveň podporuje infrastruktury a inovace, např. v malých a středních podnicích.

Pro povzbuzení inovací a zlepšení spolupráce mezi vědou, zemědělskými podniky, zemědělským poradenstvím a průmyslem jak na regionální a vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU bude zásadní účast odvětví ekologického zemědělství v evropském inovačním partnerství „Produktivita a udržitelnost zemědělství“.

K překonání problémů, jež před námi stojí, je nutné více zapojit zemědělce, aby se lépe zjistilo, čím se má odvětví výzkumu a inovací zabývat (opatření č. 6). V rámci zmíněného evropského inovačního partnerství je možné využít různé druhy opatření k prozkoumání konkrétních záležitostí, jež jsou pro ekologické zemědělství důležité a podpořily by aktivní zapojení zemědělců. Členské státy by měly při stanovování inovačních priorit v kontextu programů rozvoje venkova mimo jiné zvážit zrušení výjimek. Při určování těchto priorit mohou členské státy mezi zemědělci a výzkumnými pracovníky zvyšovat informovanost a usnadnit vytváření operačních skupin pro tato témata. V letech 2000 až 2012 posílilo kapacitu výzkumu a inovací v odvětví ekologického zemědělství 49 výzkumných projektů financovaných EU zaměřených na zemědělství s nízkými vstupy a ekologické zemědělství²⁶. Pokud by poznatky pocházející z výzkumu byly lépe převáděny do praxe, zejména co se týče metod produkce, zvýšil by se dopad výsledků výzkumu a zlepšila by se výkonnost odvětví. Měla by být podporována zvláštní opatření, která by využívala stávajících poznatků z výzkumu a praxe k testování možných řešení a jejich převádění do praxe.

Svou roli by rovněž sehrála technologická platforma pro výzkum v oblasti ekologických potravin a zemědělství, která by rovněž mohla přispět k strategickému programu výzkumu a inovací.

Koordinaci činností v oblasti financování výzkumu v odvětví ekologické produkce po celé Evropské unii je možné dále zlepšovat. Horizont 2020 poskytuje podporu sítím vnitrostátních orgánů financování, aby organizovaly společná zadávací řízení. Aktivně budou propagovány také možnosti dalšího využití projektu ERA-Net či nástrojů společného plánování, čímž se podpoří existující spolupráce, například projekt ERA-Net CORE-Organic Plus.

V kontextu Horizontu 2020 budou pracovní programy muset zohlednit problémy a získané zkušenosti, pokud jde o potřeby v oblasti výzkumu určené zemědělci, výměnu výsledků výzkumu, a to i z jiných odvětví produkce, a další koordinaci evropského výzkumu (opatření č. 7).

Opatření č. 6: Komise v roce 2015 uspořádá konferenci, jejímž cílem bude identifikovat priority v oblasti výzkumu a inovací z hlediska producentů v souvislosti s problémy, které by mohly v budoucnu vyvstat v důsledku pravidel ekologické produkce.

Opatření č. 7: Pro příslušné druhy opatření v rámci Horizontu 2020 vezme Komise v úvahu,

²⁶

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/agriculture/news-events/news/20120903_en.htm

že je nutné:

- posílit výzkum, výměnu a využití výsledků výzkumu specifickými opatřeními, jako jsou inovační a výzkumné aktivity, tematické sítě a další druhy spolupráce a podpůrných akcí, jež se zaměřují na součinnost výsledků výzkumu z jiných odvětví produkce na jedné straně a výzkumem v oblasti konvenčního a ekologického zemědělství na straně druhé;
- podpořit projekt ERA-Net nebo další typy nástrojů ke zlepšení koordinace výzkumu mezi subjekty financujícími výzkum v EU za účelem vyhlášení společných výzev k předkládání návrhů v oblasti výzkumu.

4.4. Sledování a hodnocení

Pro formování, sledování a hodnocení toho, jak je politika Unie v oblasti ekologické produkce prováděna, je zásadní dostupnost statistických údajů, zejména co se týče poznatků o odvětví produkce, cen v celém ekologickém potravinovém řetězci, obchodu, preferencí spotřebitelů a zvláštních obchodních sítí. Evropská komise financuje výzkumný projekt „Datová síť pro lepší informace o evropském trhu s ekologickou produkcí – datová síť ekologické produkce“, jehož cílem je zvýšit transparentnost evropského trhu s ekologickými potravinami lepší dostupností tržních údajů o tomto odvětví²⁷. Další aktivity zabývající se shromažďováním, analýzou a šířením stávajících údajů zvýší transparentnost odvětví ekologické produkce a důvěru v něj.

Aby bylo možné lépe zhodnotit účinnost a efektivitu provádění právních předpisů EU, je též nutné zlepšit poznatky o tom, jak je přidaná hodnota v potravinovém řetězci rozložena a do jaké míry z ní těží zemědělci (opatření č. 9). Důležitým prvkem ve vztahu k provádění nové společné zemědělské politiky je také atraktivita odvětví ekologické produkce pro malá hospodářství a mikropodniky, zvláště pokud jde o překážky a atraktivitu přistoupení k režimu ekologické produkce.

Pokrok v rámci tohoto akčního plánu bude přezkoumán v roce 2020.

Opatření č. 8: Komise bude pravidelně zveřejňovat zprávy o ekologické produkci v EU, jež budou obsahovat zvláště informace o využívané rozloze, zemědělských podnicích zapojených do ekologické produkce i hlavních odvětvích produkce.

Opatření č. 9: Komise provede:

- analýzu rozložení přidané hodnoty v potravinovém řetězci,
- analýzu překážek, které brání vstupu do odvětví ekologické produkce. Za tímto účelem provede průzkum o atraktivitě režimu ekologické produkce, zejména u malých hospodářství a malých a středních podniků v odvětví zpracování potravin.

5. ZAJIŠTĚNÍ DŮVĚRY SPOTŘEBITELŮ V REŽIM EKOLOGICKÉ PRODUKCE EU

Riziko ztráty důvěry spotřebitelů je jedním z hlavních problémů odvětví ekologické produkce.

Po zavedení nového rámce pro akreditaci a dozor nad trhem v Evropské unii²⁸ se akreditace stala klíčovým nástrojem k prokázání odborné kompetence subjektů posuzujících shodu, jako

²⁷ Počáteční výsledky naznačují, že je třeba dále harmonizovat metodiky shromažďování údajů.

²⁸ Nařízení (ES) č. 765/2008.

jsou například kontrolní orgány v odvětví ekologické produkce. Akreditaci v EU nyní provádí jediný vnitrostátní akreditační orgán, který jedná na základě veřejné pravomoci.

V rámci Evropské spolupráce v akreditaci byla zřízena pracovní skupina, která se má zabývat specificky záležitostmi týkajícími se akreditace kontrolních orgánů působících v odvětví ekologické produkce. Výsledkem činnosti této skupiny v úzké spolupráci s Komisí bylo přijetí závazného dokumentu pro vnitrostátní akreditační orgány působící v této oblasti, který je použitelný od ledna 2014²⁹.

Současně provedla Komise v letech 2012 a 2013 prostřednictvím Potravinového a veterinárního úřadu deset auditů v členských státech a čtyři audity ve třetích zemích zaměřené na systém kontroly ekologické produkce. Ze zjištění popsanych ve zprávách Potravinového a veterinárního úřadu vyplynulo, že je třeba více koordinace a spolupráce mezi příslušnými orgány a vnitrostátními akreditačními orgány (opatření č. 10), aby se dosáhlo efektivnějšího a účinnějšího dozoru nad kontrolními orgány v EU.

Ve vztahu k dovozům se též jeví jako nutné usnadnit předávání dovozních osvědčení ekologických produktů a dále zlepšit informovanost o používání těchto osvědčení mezi provozovateli a celními orgány členských států, zejména prostřednictvím TARIC³⁰, integrovaného celního sazebníku Společenství on-line (opatření č. 11).

Rovněž je nezbytné snížit a zjednodušit administrativní zátěž a zvýšit výsledovatelnost ekologického zboží využíváním elektronického systému osvědčování (opatření č. 12).

Podvodné jednání a úmyslné porušování pravidel jsou jedním z hlavních faktorů, jež mohou ovlivnit důvěru spotřebitelů. EU podpoří členské státy a ostatní subjekty v potravinovém řetězci v určení kroků, díky nimž by se takovému porušování pravidel předcházelo a tyto případy se řešily (opatření č. 13).

Opatření č. 10: Komise povzbudí členské státy, aby hledaly vhodnou součinnost mezi působením akreditačních orgánů a příslušných orgánů a usilovaly o zjednodušení těchto činností.

Komise k tomu vydá v roce 2016 další pokyny. Rovněž se případně spojí s akreditačními orgány odpovědnými za dozor nad kontrolními subjekty ve třetích zemích.

Opatření č. 11: Komise navrhne výboru TARIC, aby do databáze TARIC zahrnul požadavky plynoucí z právních předpisů pro ekologickou produkci.

Opatření č. 12: Komise vytvoří:

– do roku 2015 systém **elektronické certifikace pro dovoz** ve formě modulu začleněného do systému TRACES (budoucí systém pro správu informací o úředních kontrolách – IMSOC),

– **přístup k elektronické certifikaci pro vnitřní trh**, jenž má být začleněn do IMSOC.

Opatření č. 13: Komise pomůže členským státům při vytváření a provádění politiky pro předcházení podvodům v ekologické produkci:

– uspořádáním cílených pracovních seminářů ke sdílení získaných zkušeností a

²⁹ Pokyny k používání norem EN 45011 a ISO/IEC 17021 pro certifikaci EN ISO 3834 (zveřejněno 3. července 2013): <http://www.european-accreditation.org/publication/ea-6-02-m>

³⁰ http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=cs

osvědčených postupů a

– vypracováním soupisu/přehledu případů.

6. POSILNĚNÍ VNĚJŠÍHO ROZMĚRU REŽIMU EU PRO EKOLOGICKOU PRODUKCI

EU hraje v obchodě s potravinami důležitou roli, zejména u produktů vysoké kvality. EU ročně dováží a vyváží zboží v hodnotě 196 miliard EUR (průměrné údaje za roky 2010–2012), a zaujímá tak přední místo v obchodě se zemědělskými produkty. Nejsilnější pozici má EU ve vývozu konečných produktů zpracovaných i nezpracovaných, určených přímo pro spotřebitele a v této oblasti vykazuje čistou obchodní bilanci v hodnotě 6,7 miliardy EUR (průměr za roky 2010–2012). Patří sem víno, alkoholické nápoje, sýry a zpracované maso, které vytvářejí v potravinovém řetězci značnou přidanou hodnotu.

Pokud se zajistí, aby ekologičtí producenti v EU sledovali tendenci evropského potravinového průmyslu a plně rozvinuli své silné stránky, přinese to producentům v EU prospěch.

Režim ekologické produkce EU musí zajistit intenzivnější obchod a současně také to, aby dovážené produkty vyhovovaly přísné definici ekologických potravin a zemědělství EU. Kromě toho je stále více potřeba zaručit spotřebitelům spolehlivost kontrolního systému ve třetích zemích, pokud jde o používání ekologického označení a loga.

Důležitým zdrojem ekologických produktů dovážených do EU jsou rozvojové země. Zvláštní pozornost by měla být věnována dopadu, jaký bude mít provádění nových pravidel kontroly a produkce, aby se zajistila plynulá návaznost obchodu se zbožím pocházejícím z rozvojových zemí (opatření č. 14).

Některá z ujednání o rovnocennosti uzavřená mezi EU a dalšími předními trhy s ekologickými produkty ve světě obsahují vzájemné podmínky pro producenty EU, jejich rozsah se však poněkud liší. Pouze ujednání mezi EU a Spojenými státy zahrnuje spolupráci v regulačních a normotvorných záležitostech týkajících se ekologické produkce. Komise bude usilovat o zahrnutí spolupráce v regulačních a normotvorných záležitostech do ujednání s ostatními předními trhy s ekologickými produkty a bude se tak snažit o sblížení mezi normami ekologické produkce na těchto trzích. Ve stejném duchu Komise zváží možnost uzavření mnohostranné dohody mezi předními trhy s ekologickými produkty (opatření č. 15). Mnohostranná dohoda podepřená spoluprací v regulační oblasti by mohla dát vznik

synergiím v systému kontroly a dozoru a tím významně usnadnit ekologickou produkci orientovanou na vývoz v hlavních zemích ekologické produkce i v rozvojových zemích.

Ačkoli nejsou k dispozici podrobné informace ohledně objemu a hodnoty obchodních toků s ekologickými produkty, je důležité zlepšit poznatky o obchodě, aby bylo možné například identifikovat stávající a potenciální trhy pro produkty EU a zaměřit externí aktivity na hlavní obchodní partnery EU (opatření č. 16).

Codex Alimentarius, vytvořený FAO a WHO, který má 185 členských zemí a jednu členskou organizaci (EU), stanoví normy, jež jsou používány jako reference v mezinárodním obchodě, včetně obchodu s ekologickými produkty. Vzhledem k rozvoji světového obchodu a riziku rozcházení vnitrostátních norem, zejména ve vznikajících odvětvích, je zjevně třeba nadále pracovat na aktualizaci a doplňování stávajících norem Codexu (opatření č. 17).

Ochrany nového loga EU pro ekologickou produkci se dosáhne registrací tohoto loga jako kolektivní ochranné známky u evropského Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu a v menším počtu sousedních zemí, jako je Švýcarsko nebo Norsko. Aby bylo zajištěno, že logo EU pro organickou produkci nebude ve třetích zemích zneužíváno, mělo by se usilovat o jeho registraci jako ochranné známky s přihlédnutím k tržnímu potenciálu a riziku zneužití tohoto loga (opatření č. 18).

Opatření č. 14: Komise bude nadále podporovat obchodní partnery v rozvojových zemích a spolupracovat s nimi v rámci rozvojové politiky EU. Zváží také konzultace se zúčastněnými stranami a zástupci rozvojových zemí dovážejících do EU, aby zajistila, že obchod bude probíhat podle právních předpisů EU.

Opatření č. 15: Komise uváží, zda je možné větší sblížení norem mezi předními obchodními partnery s ekologickou produkcí a zda by bylo možné uzavřít mnohostrannou dohodu.

Opatření č. 16: Komise prostuduje různé možnosti sběru a analýzy statistických údajů o objemu a hodnotě obchodu se třetími zeměmi, aby byly k dispozici lepší informace o potenciálních trzích pro odvětví ekologické produkce EU. Zvláštní pozornost je třeba věnovat rozvojovým zemím jako současným a potenciálně stále důležitějším dodavatelům na trhy EU.

Opatření č. 17: Pokud jde o *Codex Alimentarius*, Komise podpoří rozvoj pravidel pro akvakulturu a prozkoumá, zda je proveditelné začít vypracovávat pravidla pro ekologické víno.

Opatření č. 18: Komise zvýší ochranu loga EU pro ekologickou produkci ve třetích zemích tím, že jej zaregistruje jako kolektivní ochrannou známku, nebo uzavřením dvoustranných dohod.